

Алла Гнатюк

к.е.н, доцент,

ВСП «Рівненський коледж Національного університету
біоресурсів і природокористування України»

ДОКУМЕНТУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ЗА ОБЛІКОВОЮ ПОЛІТИКОЮ

Оцінка та облік необоротних матеріальних активів має першочергове значення для забезпечення оперативною інформацією всіх суб'єктів управління, а також для підготовки інформативної фінансової звітності для інвесторів. Кредитори та інвестори зацікавлені в отриманні облікової інформації щодо наявності майна та результатів роботи підприємства. Для внутрішніх користувачів необхідна інформація про наявність та рух необоротних матеріальних активів, їх фізичний та моральний знос, строк служби, про витрати на їх підтримання в робочому стані та інше.

Формування осмисленої облікової політики безпосередньо на підприємстві зумовлене, насамперед

, особливостями його діяльності, які не можуть бути в повному обсязі відображені у жодному нормативному документі. Загалом бухгалтерський облік на підприємстві базується на відповідному нормативно-правовому забезпеченні (законах, положеннях, інструкціях, наказах, рекомендаціях тощо), на вимогах фінансового, господарського, цивільного права, які безпосередньо регулюють організацію бухгалтерського обліку і звітності. Однак, на думку Ф.Ф. Бутинця “допускаються альтернативні варіанти і підприємство має можливість вибору конкретних способів оцінки, калькулювання, складу бухгалтерських рахунків тощо” [1, с. 37]. Саме ці обставини дозволяють стверджувати, що необхідність формування облікової політики підприємства об'єктивно обумовлена.

Необхідність формування облікової політики на підприємстві встановлена Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.99 р. № 996 – XIV. Її визначено як спеціальний термін у ст. 1: “Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності”, а ст. 5 цього закону зазначено, що “підприємство самостійно визначає облікову політику” [3].

Для достовірного оформлення господарських операцій первинними обліковими документами і своєчасним поданням їх в бухгалтерію, облікова політика підприємства логічно доповнюється графіком документообороту, під яким розуміють рух документів на підприємстві з моменту їх складання, або отримання до припинення їх використання і передачі в архів. Такими є вимоги законодавства, на що вказує стаття 9 Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [3], а, також й численні норми Податкового кодексу України [2].

Для оформлення операцій з необоротними матеріальними активами на сільськогосподарських підприємствах застосовуються первинні документи типових форм, затверджені Наказом Міністерства статистики України від 29 грудня 1995 року № 352 “Про затвердження типових форм первинного обліку” [5], Наказом Міністерства аграрної політики України від 27 вересня 2007 року № 701 “Про затвердження форм спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів та інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств та методичних рекомендацій щодо їх застосування” [6] та Наказом Міністерства аграрної політики України від 21 лютого 2008 року № 73 “Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів” [4].

Дослідження інформаційних систем сільськогосподарських підприємств свідчить про значну кількість інформації, відображеної у первинних бухгалтерських документах, яка перенасичує облік непотрібними показниками, та не використовується в управлінні підприємством. Одночасно спостерігається дефіцит даних для складання звітності в умовах застосування П(С)БО 7 “Основні засоби” та П(С)БО 30 “Біологічні активи”.

В економічній літературі багато авторів критикують діючий порядок документального оформлення операцій з руху необоротних матеріальних активів, зазначаючи такі недоліки, як трудомісткість обробки та відображення інформації, її дублювання в реєстрах бухгалтерського обліку, зменшення інформативності та аналітичності первинних документів.

Порядок обліку необоротних матеріальних активів змінювався кілька разів, а типові форми залишалися незмінними. Стабільність у цьому випадку навряд чи виправдана, адже типові форми не можна назвати універсальними.

Використання застарілих бланків, відсутність окремих реквізитів на регістрах обліку необоротних матеріальних активів унеможливають електронну обробку, обмежують використання облікової інформації для прийняття управлінських рішень, фінансового аналізу, створює підґрунтя для зловживань.

Вирішити цю проблему можна по-різному. Найпростіший шлях – адаптувати, тобто пристосувати, типові форми до сучасних вимог, доповнити їх необхідними реквізитами. Можна вчинити й інакше: до типових форм внести лише ті показники, які в них передбачені, а для решти - самостійно розробити додатковий бланк, оформивши його у вигляді додатку до типової форми або у вигляді окремого первинного документа. Вибір варіанта у цьому випадку залежить від кількості показників, яким немає місця, а ця кількість, у свою чергу, залежить не лише від вимог законодавства, а й від того, яка увага приділяється на підприємстві управлінському обліку, оскільки інформаційні потреби керівників підприємства можуть бути набагато ширшими за вимоги законодавства.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф.Ф. та ін. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник. Житомир: ПП "Рута", 2000. 608 с.
2. Податковий кодекс України: Закон України № 2755 від 02.12.2010. Дата оновлення: 16.05.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 09.10.2019).
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 18.09.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 09.10.2019).
4. Про затвердження методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів: Наказ Міністерства аграрної політики України від 21 лютого 2008 року № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0073555-08> (дата звернення: 09.10.2019).
5. Про затвердження типових форм первинного обліку: Наказ Міністерства статистики України від 29 грудня 1995 року № 352. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95> (дата звернення 06.10.2019).
6. Про затвердження форм спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів та інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств та методичних рекомендацій щодо їх застосування: Наказ Міністерства аграрної політики України від 27 вересня 2007 року № 701. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0701555-07> (дата звернення 06.10.2019).